

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Vidaus ligų ir šeimos medicinos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Bendroji endokrinologija 8 kreditai (216 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	1	7
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Doktorantūros studijų dalykas bus vertinamas egzaminu. Egzamino metu doktorantas turės raštu ir žodžiu atsakyti į keturis atvirojo tipo klausimus ir išnagrinėti vieną klinikinę situaciją. Kiekvienas klausimas bus vertinamas dešimtbale sistema, o galutinis balas bus apskaičiuojamas kaip aritmetinis visų klausimų vertinimo vidurkis: 10: puikios žinios ir gebėjimai, gali būti tik pavienių neesminių klaidų. 9: labai geros žinios ir gebėjimai, gali būti nedaug neesminių klaidų. 8: aukštesnės nei vidutinės žinios ir gebėjimai, gali būti neesminių klaidų. 7: vidutinės žinios ir gebėjimai, yra klaidų. 6: žinios ir gebėjimai nesiekia vidutinių, yra (esminių) klaidų. 5: žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus, yra labai daug klaidų. 4 ir mažiau: žinios ir gebėjimai nesiekia minimalių reikalavimų.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
Suteikti naujausių teorinių ir praktinių žinių apie endokrinines ligas ir medžiagų apykaitos sutrikimus, akcentuojant prioritetines mokslo tyrimų kryptis, patofiziologijos naujienas, šiuolaikines diagnostikos ir gydymo galimybes. Skatinti gebėjimą integruoti žinias į naujausių mokslinių tyrimų, tarptautinių rekomendacijų kontekstą, diskutuoti ir įrodymais pagrįsti savo sprendimus, pritaikyti mokslinio darbo įgūdžius, išmokti kaupti, analizuoti, interpretuoti ir pateikti mokslinio tiriamojo darbo duomenis. Lavinti holistinį požiūrį į endokrininės sistemos kitimus kitų ligų atveju.				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
I. Cukrinis diabetas (CD): 1. CD klasifikacija ir diagnostika. 2. Pirmo tipo CD: diferencinė diagnostika, LADA. Gydymo taktika, kontrolės tikslai. 3. Antro tipo CD: rizikos veiksniai, gydymo taktika, kontrolės tikslai, ilgalaikės priežiūros tvarka. 4. Širdies ir kraujagyslių, lėtinės inkstų ligos svarba CD sergantiesiems – holistinis požiūris į pacientą ir gydymą 5. Barietrinė chirurgija 2 tipo CD gydymui: indikacijos, operacijų tipai, rezultatai, ilgalaikė priežiūra. 6. MODY diabetas: diagnostika, tipai, gydymas. 7. Nėščiųjų diabetas – epidemiologija, reikšmė motinai ir vaisiui, diagnostika, gydymas, priežiūra po gimdymo. 8. Antrinis cukrinis diabetas ir kiti diabeto tipai: diferencinė diagnostika, gydymas				

	9. Ūminės CD komplikacijos: diabetinė ketoacidozė, neketoninė hiperosmozinė būklė, hipoglikemija: priežastys, progresavimo greitis, pirmoji pagalba, gydymo taktika intensyvios terapijos skyriuje, tolesnė priežiūros taktika, stabilizavus būklę.
	10. Lėtinės CD komplikacijos: prevencija, klasifikacija, diagnostika, ilgalaikė priežiūra
	11. Technologijų taikymas CD kontrolei ir gydymui – gliukozės jutikliai, insulino pompos.
	12. Kasos salelių transplantacija 1 tipo CD gydyme – pacientų atranka, indikacijos, procedūros principai, ilgalaikė priežiūra
II.	Skydliaukės ligos: 1. Mazginė eutiroidinė struma. 2. Hipertirozė ir hipotirozė – diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas 3. Skydliaukės vėžys – diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas, ilgalaikė priežiūra
III.	Prieskydinių liaukų funkcijos sutrikimai: 1. Hiperparatirozė – klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas. 2. Hipoparatirozė – klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas. 3. Vit D stoka: diagnostika, rekomendacijos, gydymas 4. Ūminė hiperkalcemija ir ūminė hipokalcemija: priežastys, diagnostiniai kriterijai, gydymo algoritmai.
IV.	Hipofizės funkcijos sutrikimai: 1. Hipofizės nepakankamumas – klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas. 2. Hipofizės incidentaloma – diagnostikos algoritmai, ilgalaikės priežiūros taktika. 3. Hiperprolaktinemija - diagnostika, gydymas. 4. Akromegalija - diagnostika, gydymas. 5. Reti, hormonus gaminantys hipofizės augliai – diagnostika, gydymas. 6. Perioperacinė pacientų, kuriems taikomas chirurginis hipofizės auglių gydymas, priežiūra
V.	Antinksčių funkcijos sutrikimai: 1. Antinksčių incidentaloma – ištyrimo algoritmas, gydymo taktika. 2. Hiperaldosteronizmas - klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas. 3. Kušingo sindromas – klasifikacija (nuo AKTH priklausomas ir nuo AKTH nepriklausomas), diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas. 4. Feochromocitoma - klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas.
VI.	Lytinių liaukų funkcijos sutrikimai: hipogonadotropinis ir hipergonadotropinis hipogonadizmas: etiologija, susiję genetiniai sindromai, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas.
VII.	Radiologinės ir branduolinės medicinos svarba diagnozuojant ir gydant endokrininėmis ligomis sergančiuosius – metodai, privalumai, pritaikymo sritys
VIII.	Endokrininės sistemos funkcijos sutrikimai, taikant sisteminę biologinę terapiją kitų ligų gydymui
IX.	Retos endokrininės ligos – samprata, ligų grupės, genetinis ištyrimas, priežiūros taktika
X.	Vandens ir elektrolitų apykaitos sutrikimai: Hiponatremija: klasifikacija, diagnostika, diferencinė diagnostika, gydymas.

- XI. Lyties disforija – samprata, darbo komandoje pagrindai, siektini tikslai. Hormoninio gydymo indikacijos ir metodai, ilgalaikės priežiūros taktika.
- XII. Naujausia mokslinė literatūra ir gidai aptariamomis endokrinologijos temomis – apžvalga, apibendrinimas, išvados diskutuojamu klausimu.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Williams Textbook of Endocrinology, Fourteenth Edition, Elsevier, 2020.
<https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20160054128>
2. Winter, William E. Handbook of Diagnostic Endocrinology, Third Edition, Elsevier, 2021.
<https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20170001039>
3. Shifrin Alexander L. Endocrine Emergencies, First Edition, Elsevier, 2022.
<https://www.clinicalkey.com/#!/browse/book/3-s2.0-C20190031184>
4. Alfredo Ulloa-Aguirre, Ya-Xiong Tao. Cellular Endocrinology in Health and Disease (Second Edition), Academic Press, 2021.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-819801-8.09991-9>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128198018099919>)
5. Emiliano Corpas. Endocrinology of Aging, Elsevier, 2021.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-819667-0.09995-9>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128196670099959>)
6. Hironori Ando, Kazuyoshi Ukena, Shinji Nagata. Handbook of Hormones (Second Edition), Academic Press, 2021.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-820649-2.09990-3>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128206492099903>)
7. Cecile A. Ferrando. Comprehensive Care of the Transgender Patient, Elsevier, 2020.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-323-49642-1.09991-9>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780323496421099919>)
8. Manuel Faria, Francisco Bandeira, Luiz Griz, Hossein Gharib. Endocrinology and Diabetes: A Problem Oriented Approach, Second Edition, Springer, 2022.
<https://www.kriso.lt/endocrinology-diabetes-problem-oriented-approach-2nd-db-9783030906832.html?lang=eng>
9. Giuseppe Orlando, Lorenzo Piemonti, Camillo Ricordi, Robert J. Stratta, Rainer W.G. Gruessner. Transplantation, Bioengineering, and Regeneration of the Endocrine Pancreas, Academic Press, 2020.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-814833-4.09991-3>.
(<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780128148334099913>)
10. Gardner D.G., & Shoback D(Eds.). *Greenspan's Basic & Clinical Endocrinology*, 10e. McGraw Hill. 2017.
<https://accessmedicine.mhmedical.com/content.aspx?bookid=2178§ionid=166246461>

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Žydrūnė Visockienė (doc. dr.).
2. Vaidotas Urbanavičius (doc. dr.).
3. Agnė Abraitienė (asist. dr.).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2024 m. spalio 15 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė